

D.

Universiteter og Høiskoler i Almindelighed.

I. Blandede Efterretninger.

i Italien.

Neapel.

I Novbr. 1806 er det herværende Universitet paa ny bleven organiseret, Hovedgrenene af de Videnskaber, som paa samme foredrages, ere: Jurisprudens, Theologie, Medicin, Philosophie og Naturvidenskab. For Jurisprudensen ere bestemt; tre Professurer for den romerske Ret, en for Criminalretten, en for den canoniske og en for den neapolitaniske Ret. Theologien har kun to Professurer, een for den dogmatiske Theologie og Bibelforklaringen, og een for den religiøse og philosophiske Moral. I det medicinske Fag er en Professur bestemt for den theoretiske, en anden for

den praktiske Medicin, en for Anatomien, en for Physiologien, en for Accouchementsvidenskabene, en for den pharmaceutiske Chemie og en for Botanikken. Philosophien er fordeelt i 5 Professurer: en Professor docerer Logiken og Mathematiken, den anden den lavere Mathematik, den tredje den høiere Mathematik, den fjerde Experimentalphysikken, den femte Astronomien. I Naturhistorien er bestemt en Professor for Chemien, en for Mineralogien og 2 for Zoologien. Desuden blive endnu 6 Professurer oprettede: for Handelsvidenskabene, for Diplomatiken, den gamle og nye Weltalenhed, det græske, hebraiske og de orientalske Sprog. Alle gives bort efter Concurſ.

(Af Hall. Allg. Litt. Zeit. Intell. No. 11. Febr. 1807).

2. F r a n k e r i g.

Prinds August af Preussen, der opholder sig i Nancy (Febr. 1807), besøgte nylig Lycæum sammesteds. Directeurerne modtog ham, og førte ham til det Sted, hvor Eleverne vare opstillede compagnievís. En af Eleverne holdt en Tale til Prindsen, og takkede ham i sine Medskolarers Navn for dette Besøg.

Prindsen svarede i meget smigrende Udtryk, og forsikrede iblandt andet, at han aldrig skulde forglemme den Edelmødighed, Lycæum i Nancy havde vist mod de preussiske Krigsfanger. Derpaa manøvrede Eleverne en Time for Prindsen.

3. Østerrig.

Presburg.

Ifølge en bekendtgjort allerhøieste Resolution er, ved det kongl. Universitet i Pesth og ved alle Akademier i Ungarn bleven oprettet en egen Lærestol for det græske Sprog og Litteratur.

Overhovedet er en nova Ratio Educationis for Ungarn under Pressen.

(Af Hall. Allg. Lit. Zeit. Intell. Bl. No. 144. Oct. 1806).

Man vil nu ogsaa i Ungarn, i alt, hvad der ikke angaaer den egentlige Religionsundervisning, sætte det evangeliske Skolevæsen aldeles paa samme Fod, som det catholske, hvorefter en Hofb esaling udgaaen til Statholdereskabet sub No. 1280. 1806

og under 8 April befordret til Superintendentn:
ren.

(Hofbefalingen er indrykket i Hall. Allg. Lit. Zeit. 1806.
Int. Bl. No. 144).

Nygtet om et protestantisk Academies Oprettelse i Ungarn synes ei ugrundet. Der har allerede længe været talet om, at man ønskede at forbyde de protestantiske Theologer i Ungarn at besøge udenlandske Universiteter. Saa mange udenlands fra tilbagevendte Candidater, som ikke bruge Forsigtighed i deres Utringer, og stundom have en meget een-
sidedig og forskruet Dannelse, have opvaakt en ugunstig Fordom mod de tyske Universiteter, og gjort Protestantismen selv mistænkt. Ubilligt var det imidlertid, fra nogle Særhoveder at slutte sig til alle. Forresten ere der store Hindringer iveien for Oprettelsen af et protestantisk Universitet i det østerrigiske Monarkie. Om man endog kunde tilveiebringe den nødvendige Sum, hvorum man nu for Tiden kan tvivle, saa tale, i det mindste for Ungarn og Siebenbürgen, positive Love derimod.

(Af Hall. Allg. Lit. Zeit. Intell. Bl. No. 11. Febr. 1807).

Mangelen paa theologiske Candidater blandt Protestanterne i Ungarn bliver stedse mere paafaldende og trykkende. Selv de bedre Menigheder, som den i Exeris, maae lede længe, inden de kunne finde en blot nogenlunde duelig Præst. Ogsaa i vore Lande begynder den oekonomiske Interesse at blive den overstherkende; deraf kommer det ringe Antal af unge Mennesker, som opofre sig den theologiske, høist utafnemmelige, Stand. Det vilde blive en Ulykke for Culturen i vore Stater, hvis det — hvorum man taler stærk — skulde blive de ungarske og siebenburgske Protestanter forbudet, at besøge udenlandske Universiteter. I Ungarn er ogsaa en stor Mangel paa duelige lærde Skolemænd.

(Af Hall. Allg. Lit. Zeit. Intell. Bl. No. 11. Febr. 1807).

W i e n.

Ved Universitetet i Wien er det forbudet alle Professorer i Lovkyndigheden, i Statshusholdnings- og Handelsvidenskabene, offentligen at udgive Kritiker over Finanzplaner.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Aug. 1806. Intell. Bl. No. 36).

Ved samme Universitet er for kort siden bleven oprettet en Lærestol i Religionsvidenskabene for Philosophen. Hofcapellan Frint i Wien er den første Professor ved denne Lærestol.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Juli 1806. Intell. Bl. No. 53).

Efter Forlydende forestaae Studievæsenet i næste Skoleaar nogle Forandringer. Saaledes skal det f. Ex. allerede være besluttet, at Lærestolene ved de sex nederste latinske Skoler, der hidtil vare besatte med verdslige Professorer, for Fremtiden skulle forsynes af Geistlige. Mavnlig skulle for det næste Aar de ved St. Anna Gymnasium ansatte verdslige Professorer i Humaniora afskediges eller paa anden Maade befordres, og deres Pladse indrømmes Benedictiner-Munke.

(Af Allg. Zeit. 1807. No. 91).

Formularen, hvorefter Ansøgning indgives om og Bevis udstædes for Laan af forbudne Bøger af det keiserlige Bibliothek i Wien, er følgende:

Unterzeichneter ersuchet eine hochlöbl. k. k. Polizei-Hofstelle um Verabfolgung des verbotenen Buches:

Zu alleinigen Gebrauch, als wofür er sich, und daß er gedachtes Buch auf keine Weise weder

zum lesen noch als Eigenthum einem andern ueberlassen wolle, unter Dazurhastung verbürget.

Wien, den

N. N.

(Af Udgiv. Journal paa en Reise igiennem Tydskland, Italien og Franckerig).

Prag.

Følgende er et Omrids af Studieplanen. ved Universitetet i Prag. Skole- eller Gymnasial-Undervisningen varer — siældne Tilfælde undtagne — i 5 Aar, af hvilke ethvert har sit eget Navn af de i det foredragne Gjenstande. Saaledes hedder det første af dem endnu Principia, det andet Grammatik, det tredie Syntax, det fjerde Rhetorik og det femte Poesie. Efter denne Gymnasial-Undervisning staae de philosophiske Høresale, som Indgangen til den academiske Løbebane, aabne for enhver. Disse philosophiske Collegia maae besøges i 3 Aar, af hvilke igjen ethvert Aar, ligesom ved Gymnasierne, har sit eget Navn. Det første fører Navn af Logiken, det andet af Physiken, det tredie af Metaphysiken.

Naar en Student har lagt disse tre Aar tilbage, (som lettelig kan sees af de Attester, som han efter ethvert Halvaars Prøve faaer af Directoren); kan han uhindret tiltræde det saakaldte Brød-

Studium. Den, som vælger Theologien, maa frequentere Collegier i 4 Aar. Den, som vil studere Lovkyndigheden, maa besøge Forelæsninger i 4 Aar.

Lægevidenskaben høres offentlig foredraget i 5 Aar.

NB. Ethvert af disse Aar inddeles i tvende Cursus, nemlig Sommer og Vinter-Cursus. Ved Enden af ethvert af disse Cursus maa Studenten aflægge en offentlig Prøve over de foredragne Materier; hvis ikke, tillades det ham ei at studere videre.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Sept. 1806. Int. Bl. No. 42)

4. T y d s k l a n d.

W ü r t e m b e r g.

I Kongeriget Würtemberg er ikke alene den fordums Minister for det kirkelige Departement, (nu Hr. Statsminister von Mandelsloh) udnævnt til Overcurator for Universitetet i Tübingen, og den fordums Præsident i Overstudiedirectionen, (som ogsaa det geistlige Seminarium i Stuttgart, de nedre Seminarier, der skulde foreenes i Denkendorf og Maulbronn, og Gymnasiet i

Stuttgart alene ere underordnede), nu Hr. Geheimeraad von Spittler, ligeledes udnævnt til Universitetets Curator, men endog anordnet, at Forslagene til at besætte de ledige Professurer skulle for Fremtiden forelægges Kongen selv af Curatorerne under Correspondence med Overstudiedirectionen; at de theologiske Candidater, ikke mere som hidtil skulle bruges som Capellaner, førend de ganske have tilendebragt deres theologiske Cursus og overstaaet Consistorialexamen; at kun de, som i det mindste i 2 Aar have studeret ved Universitet i Tübingen, maae melde sig om ledige Pladse, til hvilke der udfordres Studier, eller blive examinerede. Fra den sidste Lov kan Dispensation alene gives umiddelbar af Kongen.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Nov. 1806. Intell. Bl. No. 53).

Erlangen.

Universitetetsfægtemesteren Koux har til Brug ved sin Undervisning i Gymnastiken, hvorover han har isinde at udgive et eget Værk, faaet anvist en stor Plads, indhegnet med Brædder.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Nov. 1806. Int. Bl. 53 Stück).

For Universiteterne Erlangen, Frankfurt og Halle er oprettet en Anstalt under Navn af akademisk Betalings-Commission, hvis Hensigt er at afværge saavel den for Studerende saa skadelige Gield, som den Forlegenhed, hvori Studerende kunne komme. Af de Penge, som af Forældre eller Bærger betroes Commissionen, faaer den 5 pro Ct. til Remuneration.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Int. Bl. 49. Octbr. 1806).

Leipzig.

Strax efter det nye Rectorats Begyndelse bleve de Studerende og alle til Universitetet Henhørende ved tydske og latinske Befjendtgjørelser eftertryffeligen formanede til tilbørlig Rolighed og Stilhed ved fremmede Troppers Ind-, Gjennem- og Udmarsch, ligesom og til at afholde sig fra alle ubesøiede Domme over de frigførende Magters Forhold. Desuden var det at haabe af vore Medborgeres bekiendte Kiærlighed til Orden og Sædelighed, at de aldeles ikke vilde tage en saadan Andeel i de offentlige Anliggender, som var deres Bestemmelse uvedkommende, eller vilde sætte deres egen Sikkerhed i Fare.

Denne Forventning blev snart retfærdiggjort ved den under 18 Octbr. derpaa fulgte Indmarsch og tildeels Gjennemmarsch af de franske Tropper under Rigsmarschal Davousts Commando; og med den meest grundede Tillid til den ophøiede Beseftelse, som Hs. keis. kongl. Majestæt Napoleon forunder alle videnskabelige Anstalter og deres Medlemmer, holdte Lærerne, især ved den uforstyrrede Rolighed, som herskede i alle academiske Bygninger, det for Pligt, at begynde og uafbrudt at fortsætte de allerfleste Forelæsninger paa den længe iforveien bestemte Dag, den 20 October. Ogsaa kom ikke alene de fleste i Forveien bortreiste Studenter snart igjen tilbage, men adskillige, selv nogle, som havde havt isinde at gaae til andre Universiteter, foranledigedes af Omstændighederne til at lade sig indskrive ved dette Universitet.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Intell. Bl. 49. Octbr. 1806).

Wittenberg.

Den 22 Octbr. 1806 holdt Keiser og Konge Napoleon sit høitidelige Indtog, og modtog naadigen de Vresbevisninger, som Hr. Professor

Schröckh i de Deputeredes Navn fra samtlige derværende Collegier udtrykkede i en kort Tale. Den offentlige Gudstieneste blev ganske afbrudt i Wittenberg, da Kirkerne anvendes til militair Brug, saa at fra den 25 Søndag efter Trin. eller den 23 Novbr. af Communionens Acten maatte holdes i Generalsuperintendentens Auditorium, indtil den offentlige Gudstieneste igjen kunde komme i Gang, i hvilken Høresal ogsaa Ordinationer, Vielser og Barnedaab maatte holdes. Kirkefarrene og andet Tilbehør i Byens Kirke, som vare af Sølv, bleve røvede Natten mellem 22 og 23 Octb. ved voldsomt Indbrud i Sacristiet.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Nov. 1806. Int. Bl. No. 54).

Göttingen.

Ved Universitet her var Antallet af de Studerende:

1804 Michelsdag	:	704.
1805 Paaske	:	674.
Michelsdag	:	637.
1806 Paaske	:	548.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Septbr. 1806. Intell. Bl. No. 42.

Churhesen.

I det Churhesiske skal det efter en Befiendtgjørelse af 24 April 1806 ikke tillades de Indfødte, som studere Medicin, at practisere, med mindre de have studeret tre fulde Aar paa et hesisk Universitet, og der promoveret.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Sept 1806. Int. Bl. No. 41).

5. Holland.

Ved et kongl. Decret af 28 Jan. 1807 Artik. 3, er bestemt, at Universitetet i Leiden skal have Navn af det kongelige hollandske Universitet. Der skal tages de nødvendige Forholdsregler for at forskaffe denne høie Skole den største Glands og Berømmelse. Ministeren for det Indre paaligger det, at levere en omstændelig Rapport over de Midler, som kunne bidrage dertil; og i denne Rapport skal han tillige navnlig omhandle et Professorat i den politiske Deconomie og i Statistiken.

(Af Aug. Zeit. Febr. 1807. No. 53).

6. Engelland.

Ved begge de engelske Universiteter ere nu nogle Forandringer trufne, som fortjene at bemærkes.

I Oxford er Prøvelsen for dem, som ville promovere, bleven meget stærket. Ogsaa venter man et nyt Statut, efter hvilket enhver, som vil blive Baccalaureus, maa udholde to offentlige Prøvelser, den ene i Philologien og den anden i de høiere Videnskaber, begge inden et Tidrum af 2 Aar. En anden Nyhed er den, at nogle derværende Lærde have forenet sig om at udgive en kristelig Journal.

I Cambridge er der stiftet et nyt Collegium, Downing College, i hvilket ogsaa skal blive paadrevet den hidtil paa de engelske Universiteter forsømte Lægevidenskab. Collegiet, paa hvis Bygning der nu skal begyndes, faaer, foruden en Master eller et Overhoved, en Professor i den engelske Lovgivning, en Professor i Lægevidenskabslæren og 16 Fellows, af hvilke kun to skulle være Theologer, men de øvrige Jurister og Medicinere. Sex Pladser ere allerede bortgivne.

(Af Hall. Allg. Lit. Zeit. Sept. 1806. Int. Bl. No. 117).

7. - R u s l a n d.

1. Indretning af et juridisk Academie
i St. Petersborg.

Allerede Peter den Store havde ved den oprindelige Stiftelse af Junkerinstitutet den Hensigt, efter Tidernes, daværende Omstændigheder, at forskaffe unge Adelsmænd, som opofrede sig til den civile Tjeneste de nærmeste Midler til Forberedelse til i Tiden at beklæde Embeder. I samme Hensigt blev ogsaa i Aaret 1797 ved Senatet i St. Petersborg oprettet en Junkerskole. Men da de juridiske Gjenstande kun udgjorde en meget liden Deel af Læregjenstandene i samme, saa blev, omtrent for 4 Aar siden, en nye Omdannelse af dette Institut anordnet, efter hvilket Retslæren skulde være Hovedlæregjenstanden. Der blev ogsaa udkastet et nyt Reglement — men derved blev det, uden at erholde videre Stadfæstelse, fordi det hele Project blev erkjendt for utilstrækkeligt ved den store Udvidelse af Forholdsreglerne for Almeenoplysningen. Jo mindre nu under disse Omstændigheder hiin Indretning svarede til sit Bemeed: i Rusland at danne duelige Folk til Lovkyndigheden, da de i Planen til dens Omdannelse indbefattede Læregjenstande i de tre første Klasser, saasom: russisk Retskrivning og Grammatik, Regnekunst, Geo-

graphie og Historie, udgjorde Hovedundervisningen i alle Kreds-skoler og Gymnasier, jo større var Trangen til en højere Skole, hvis Hensigt skulde være at danne praktiske Jurister og Forretningsmænd. En Memorial af Justitsministeren, som den $\frac{1}{2}$ Aug. 1805 erholdt allerhøieste Approbation), bevirkede derefter Indretningen af et nyt juridisk Academie i St. Petersborg efter følgende Plan:

1. Gjenstanden for denne Retslærens højere Skole bestaaer i unge Menneskers endelige Dannelse, som have studeret paa Universiteter eller Gymnasier, og i sammes Forberedelse til Embeder i det juridiske Fag.

2. De, som skulle optages, maa først underkaste sig en Prøvelse, og kunne fremvise roesverdige Vidnesbyrd fra Universiteterne eller Gymnasierne, førend de blive indladte til Prøven.

3. Studenternes Antal er bestemt til 25. Studiet i denne høje Skole varer 3 Aar. I disse bliver lært:

I det første Aar:

1) Naturretten. 2) Den romerske Ret (Institutionerne og Pandecterne). 3) Retsformernes almindelige Theorie og den praktiske Retspleie. 4) Rets-Encyclopædien og de øvrige Nationers Love.

I det andet Aar:

- 1) Begyndelsesgrundene til den russiske Ret.
- 2) De almindelige russiske Love. 3) Fortsættelse af Retsformerne. 4) Fortsættelse af Rets-Encyclopædien.

I det tredje Aar:

- 1) Fortsættelse af Retsformerne og den praktiske Maade af Retspleien paa Retsstedet ved Domstolene. 2) De almindelige og partielle russiske Love. 3) Fortsættelse af Rets-Encyclopædien.

4. Saasnart Studenterne indtræde i dette Institut, blive de anseete som staaende i virkelig Tjeneste, og erholde aarlig en Gage af 300 Rubler.

5. Efterat de her have endt deres Studeringer og erholdet roesværdige Bidnesbyrd, blive de fortrinligviis for andre ansatte ved Domstolene med en Collegie-Secretairs Rang, skjønt i Begyndelsen i lavere, saa dog i saadanne Poster, som fordre udmærkede Retskundskaber. Indtil de ansættes i saadanne Poster, trække de deres forrige Gage af 300 Rubler, og beskæftige sig i Justitsministerens Departement.

6. Til Læreforedragene faae, foruden det fastsatte Antal Studenter, ogsaa andre unge Folk Adgang, som ikke staae i Tjenesten; forresten nyde disse, ligesom hine, alle Studenternes øvrige Fordele; den aarlige Gage undtagen. Ogsaa kunne

alle Embedsmænd uhindrede bivaane Foredragene, efterat de have erhholdet Tilladelse dertil af Professorene.

7. Professorene, hvoraf der overhovedet ere ansatte 4, og af hvilke enhver nyder en aarlig Gage af 1500 Rübler, danne et almindeligt Udskud til at raadslaae om den bedste Orden, hvori de anviste Gjenstande kunne foredrages, og forelægge Justitsministeren deres Udkast til Prøvelse.

8. Ved Enden af ethvert Tertial, eller hver fjerde Maaned, indleverer dette Udskud til Ministeriet en Rapport over de Studerendes Fremgang, som sidenester bliver forelagt Keiseren selv.

I Henseende til det endnu staaende ovenomtalte Junker-Institut er endnu bleven bestemt: at de Junkere, Pensionnærer og Elever, som befinde sig i samme, skulle, efter den Duelighed, som de vise i en med dem anstillet Prøve, deels ansættes i Tienesten med Rang med en Collegie-Junker, deels paa Kronens Bekostning antages i Gymnasier eller Kredsskoler. Fremdeles bliver det ved samme ansatte Personale, dersom det ei kan placeres ved det nye oprettede Institut, aflagt med Pension; Huset, som nu indbefatter Junker-Institutet, gjort ganske ryddeligt, og med alt Tilbehør overgivet Commissionen for Lovens Redaction til fuldkommen Disposition, og denne forenet med det nye Institut. I Henseende til det sidste er

endnu i Særdeleshed bleven fastsat: at i Fremtiden Professorernes Antal, som, den romerske Ret undtagen, maae foredrage alle de øvrige Læregjensstande i det russiske Sprog, saavidt muligt skal forøges og Institutet i det Hele mere udvides, saa at det kan indbefatte et fuldstændigt juridisk Facultet. Dets Status beløber sig for nærværende Tid ialt til 18000 Rubler.

(Af Der Freimüth.. 1806. No. 196).

2. Stadfæstelse af Universiteterne i Moskwa, Kasan og Charkow.

Høftidenderne af 9de, 11te og 12te Mai 1805 indeholde Stadfæstelses-Acterne for de keiserlige Universiteter i Moskwa, Kasan og Charkow. De ere alle overensstemmende med hinanden i eet og alt, endog i Underskriften, som er af samme Dato, undtagen Indledningen. Her følger derfor kun den første, og af de øvrige to Indledningen, som et Bidrag til Historien af disse Instituters Oprindelse.

Stadfæstelses-Act for det keiserlige Universitet i Moskwa.

Vi, Alexander den Første, af Guds hjælperige Naade Keiser og Selvhersker over alle Russer ic.

I det vi henvende Vores særdeles Opmærksomhed paa det keiserlige Universitet i Moskwa, som over et halvt Aarhundrede har bidraget saa meget til at danne duelige Subjecter for Statens Tieneste, til Kundskabers Udbredelse, og især Modersmaalets Fuldkommenhed, have Vi fundet for godt, herved at bevidne denne Ruslands høie Skole Vor høitidelige Tak, og at give samme nye, og med Nutidens Oplysning mere passende, Rettigheder og Fortrin. Maaden, hvorpaa den existerede, som i Aaret 1755 blev den foreskrevet af dens Durchlaughtigste Stifterinde, Vores Oldermoder, den store Frue og Keiserinde Elisabeth Petrowna, Høiselig Ihuftommelse, blev siden efter, paa Videnskabernes store Beskytters, den virkelige Kammerherre Schuwalow's patriotiske Forestilling, forändret, og, efter Omstændighederne og de Studerendes tiltagende Antal, ved Monarkerne, Vore Forsædres, Mildhed mere udvidet.

Vi bevilge det moskauiske Universitet, efter som Vi ønske at sætte denne velgjørende Indretning paa en uroffelig Grundvold, og at give den nye Midler til at vise sin Virksomhed, en ny og mere udvidet Form, og stadfæste sammes Existence for Os og Vore Efterkommere. Til dette Dje med's Opnaaelse forordne Vi, som følger:

1. Det keiserlige Moskause Universitet skal vedblive at være et Selskab af lærde Mænd, som dirigeres under Borens umiddelbare Bestyrelse efter det Reglement, som Vi under Dags Dato have udstædt.

2. Ved samme bliver underviist saavel i de almindelige, ethvert Menneſke uundværlige Videnskaber, som i de særdeles, der tiene til at danne Statsborgere til Statstjenestens forskjellige Grene, i deres hele Omfang.

3. Universitetet staaer under Almeenoplysnings- Ministerens Overbestyrelse, og bliver betroet til et Medlem af Overſkoledirectionen, som den særdeles Omhu for samme og for sammes Lærefreds af os bliver overdraget.

4. Det har sin særegne Forvaltning, og nyder, i Hensyn til de andre Rets- Instanser, lige Ret med Collegierne.

5. Det har Ret til at optage andre lærde Personer blandt Bore Undersaatter eller blandt Udlændinge til Voresmedlemmer.

6. Det har Ret til at ophæve til Universitets- Grader eller Værdigheder, saasom til Candidater, Magistere og Doctorer, og at meddele Diplomer paa disse Værdigheder. De, som have erhholdet en af disse Værdigheder, blive, uden al videre Prøvelse, ansatte overalt i deres Fag.

7. Universitetet overlades det, uden at afvige fra Reglementet eller fra Øvrighedens Forskrifter, at affatte Special- og mere omstændelige Forordninger, som det dog først maa forelægge dets Curator, og igjennem ham Ministeren for Almenoplysningen, og oppebie sammes Stadfæstelse.

8. Universitetet har sin indre Retspleie, og alle Medlemmer af det, dets Underordnede og deres Familier, naar de boe paa Universitetet, staae under dets Befaling, saa at de Processer som en af Universitetets Medlemmer eller en Underordnet af samme har med en Privatmand eller et Selskab, bliver, naar den Anklagede hører til Universitetet, undersøgt og paadømt af Universitetsforvaltningen; Universitetets Dom kan alene appelleres til det dirigerende Senat. Men Processerne om urgrøligt Gods blive forhandlede og paadømte ved de dertil nedsatte Rets-Instantser, ligesom Universitetsforvaltningen efter anstillet Undersøgelse til behørig Sted henviser med Betænkning friminelle Sager tilligemed de Skyldige selv.

9. Alt, hvad Universitetet forskriver fra fremmede Lande til dets Brug for lærde eller til Konster henhørende Gjenstande, som Instrumenter, Bøger, alle slags Maskiner og andre Konstsager, blive saavel til Søes som til Lands indførte uhindrede og uden al Toldafgiwt; og, for at undgaae

mulig Bessadigelse, aabnes de til Univerversitetet adresserede Bister ikke af Grændse-Toldamtet, men dette sætter alene et Stempel paa dem, og lader dem passere videre, med en Følgeseddel, at de paa Universtitetet maa blive aabnede og undersøgte i Overværelse af en Magistratsperson.

10. Universtitetet har sin egen Censur for alle de Bærker, som staae i Forbindelse med Videnskaberne og Litteraturen, hvad enten det selv eller dets Medlemmer udgive dem, ligesom for alle de Bøger, som det til sit Brug forskriver fra fremmede Lande. Ogsaa maa alle Bærker, som Privatpersoner i sammes District ville give i Trykken, førend dette skeer, indleveres til dets Censur.

11. Universtitetet har Bogtrykkeriet og Bogladerne ganske under sin Disposition. I Bogtrykkeriet bliver Alt trykt, som efter Conseilets Mening er hensigtsmæssigt til at udbrede Kundskaber i dets District.

12. Alle Universtitetets Bygninger og Professorernes Boliger blive, hvad enten de ere deres egne Huse eller de have dem til Leie, frie for Indkvartering og Indkvarteringspenges Betaling, naar de beboes af dem selv personligen.

13. Universtitetet har sit eget Segl med Rigets Waaben og denne Udskrift: Det keiserlige mostaatse Universtitets Segl.

14. Universitetets Correspondence er fri fra alle Afgifter, og alle Sager forhandles paa simpelt Papir.

15. De udenlandske Embedsmænd ved Universitetet kunne, uden at betale det mindste af deres Fornue til Kronen, igjen reise til fremmede Lande. Ved deres Ankomst til det russiske Rige tillades det enhver af dem, engang for alle, frit, uden al Soldatgiyt, at indføre, eller efter deres Ankomst at forskrive i Gods eller i Sager for 3000 Rubler, som Ejendom.

16. Universitetets Professores ordinarii staae i den 7de Rangklasse, Professores extraordinarii, Adjuncterne og de, som af Universitetet have erholdt Doctorværdigheden, i 8de, Magistrene i 9de og Candidaterne blandt Studenterne i 12te Rangklasse. Studenterne have, naar de ere optagne af Universitetet, Ret til at bære Kaarde; og de, som have udmærket sig ved deres gjorte Fremskridt i Videnskaberne og ved deres roesværdige Opførsel, erholde ved deres Ansættelse i Tjenesten Rang i 14de Klasse. Rector staaer, saalænge han beklæder dette Embede, i 5te Rangklasse.

17. Alle Universitetets Betjente, da de blive regnede i virkelig Tjeneste, erholde, efterat have foreviist det dem af Universitetsconseilet givne Vidnesbyrd, af Heroldiet Patent paa en Rang, overensstemmende med deres Klasse.

18. Enhver Professor og Adjunct, som har tjent i sin Function i 25 Aar ulastelig og nidkær, bliver beæret med Benævnelse af udtjent, og nyder ved sin Entledigelse sin aarlige Gage paa Livstid som Pension af Universitetskassen, som han efter Behag kan fortære i eller uden Riget. Ligesaa nyder ogsaa enhver virkelig tjenstgjørende Professor, Adjunct og Lærer, naar han efter Universitetsconseilets Vidnesbyrd er befængt med en ulægelig Sygdom, som berøver ham Kræfterne til fremdeles at forestaae sit Embede, enten Halvdelen af sin aarlige Gage, eller ogsaa for sine udmærkede Fortjenester, paa Universitetets særdeles Anbefaling, sin hele Gage i Pension. I dette sidste Tilfælde uddeder Ministeren, paa Forestilling fra Curatoren, sig Borets Approbation.

19. Enkerne af Professorerne, Adjuncterne og Lærerne og deres mindreaarige Børn nyde enten engang for alle den Afdødes aarlige Gage, eller endog desuden endnu Pension. Fordringerne paa Pension blive saaledes inddeelte: naar Professorens, Adjunctens eller Læreren har tjent nidkær i sin Function ved Universitetet fra 5 til 15 Aar, saa nyder hans efterlevende Kone eller mindreaarige Børn, foruden Udbetalingen af den aarlige Gage, som kun een Gang finder Sted, den femte Deel af hans Gage; men naar den afdøde Professor, Adjunct eller Lærer har tjent ved Universitetet over

15 Aar, saa nyde de, foruden Aarsgagen, endnu den fjerde Deel i Pension. Konen og Børnene af en afdød Adjunct, Professor og Lærer, som ikke har tient i 5 Aar, udbetales kun Aarsgagen een gang for alle, naar ikke den Afdødes særdeles og udmærkede Fortienester drage Universitetets Opmærksomhed paa hans efterladte Familie. I dette Tilfælde indgaaer Conseilet giennem Curatoren med Forestilling til Ministeren for Almeenoplysningen om den Pension, som, efter den Afdødes Fortienester, kunde tildeles dem, hvilken dog ikke maa overstige en Femtedeel af hans aarlige Gage.

20. Naar Enken igien indtræder i Egestanden, forfalder Pensionen til Børnene saalænge, indtil det yngste af dem har fyldt det 21 Aar. Ogsaa ophører Pensionen, naar Døttrene giorte sig, eller Sønnerne blive ansatte, inden de have fyldt det 21 Aar.

21. Vi forunde det moskauiske Universitet allernaadigst en aarlig Stats-Sum af 130,000 Rubler til dets Underholdning, som tertialiter maa blive det udbetalt forskudsvis paa Rigsstatmesterens Anvisning. Den Beholdning, som bliver tilbage efter Bestridelsen af alle i Staten anførte Udgifter, bliver fra Stats-Summen lagt til Deconomie-Summen for at bestride Universitetets uforudseete Fornødenheder; ligesom ogsaa den til Pension for Betjenterne og Enkerne bestemte Sum

og Renterne af samme ikke maae blandes med nogen anden.

Da Vi paa saadan Maade ved Vor keiserlige Act stadfæste det keiserlige moskauiske Universitet, og sikke sammes Velstand, saa haabe Vi, at Directionen og dens Medlemmer, af Iver for Opnaaelsen af Vore Hensiter, ikke vil tabe af Sigte, hvad der kan forskaffe dette Selskab en fuldkommen og uophørlig Virkekraft til Bedste for dets District, og hvad der kan komme Vore andre elskede og troe Undersaatter af enhver Stand til Nytte.

I denne Forventning have Vi, til Bevis paa Vor uforanderlige Villie, egenhændig undertegnet denne Act, og befaleet, at forsyne samme med Rigsseglet, og derpaa overgive den til Universitetet til evigt Gjemme.

Givet i St. Petersborg den 5 Novbr. 1804.

Originalen er af Hs. keiserlige Majestæt med egen høieste Haand undertegnet:

Alexander.

Contras. Ministeren for Almeenoplysningen

Greve Peter Samodowski.

Indledning til den anden Stadfæstelsesact for Universitetet i Kasan er følgende:

Vi, Alexander den Første, af Guds hielperige Naade Keiser og Selvherster over alle Russer ic. Vores durchlaughtigste Oldemoder, Krue og Keiserinde Elisabeth Petrowna, høilovlig Jhuskommelse, behagede, ved at betræde Ruslands store Omdanners Godspor, iblandt andre berømmelige Gjerninger, ogsaa i Aaret 1758 at oprette et Gymnasium i Kasan, og at tilstaae samme nogle Rettigheder, som det Moskause Universitet kort iforveien havde erholdt.

I det Vi have foretaget Os, med Hensyn til de Fremskridt, som de nuværende Tiders Oplysning have gjort, paa dette Sted at oprette et Universitet, paa det at denne velgjørende Anstalts Existentz for bestandig kan blive sikket, og alle mulige Midler kunne blive givne samme til Opnaaelsen af dets vigtige Djemed: at danne nyttige Statsborgere til Fædrelandets Tieneste og i samme at udbrede alle nødvendige Kundskaber, saa have Vi fundet for Godt, for Os og Vore Efterkommere at anordne følgende o. s. v.

Den tredie Stadfæstelsesact for Universitetet i Charkow, har følgende Indledning:

Vi, Alexander den Første, ved Guds hielperige Raade oc.

Da Vi gave Underviisningsvæsenet i Staten en ny Form, bemærkede Vi med inderlig Fornøielse den Rappen, hvormed Adelen i Slobodisk Ukraine, i det de allerunderdanigst androge om Oprettelsen af et Universitet i Charkow, ydede Staten til sammes Beste af deres egen Overflødighed en, Vores Erkiendtlighed og Efterkommernes evige Ihukommelse, værdig Gave. Det er Os behageligt, nu for stedse at stadfæste denne høiere Skoles Existentz, og at forunde den følgende Rettigheder og Fortrin.

(Af Hall. Allg. Lit. Zeit. 1805. Int. Bl. No. 102).

St. Petersburg, den 10 Sept. 1806.

Den for nogle Maaneder organiserede, under Chefen for Lovgivnings-Commissionen, Hr. Justitsminister, Fyrst Lapuchins og Hr. Senators Nowosilzofs umiddelbare Bestyrelse med samme forbundne juridisk practisk Læreanstalt blev den 31 s. M. høitidelig aabnet i Hs. Keis. Maje-

Stæts allerhøieste Mærkværelse, og i Overværelse af Ministeriet, Conseilets og Senatets Medlemmer. Hs. keiserl. Majestæt fandt derpaa for godt, aller-naadigst at høre paa en Tale, som blev fremsagt af den ældste Student ved denne nye Lærestalt, Bladislawlew, og det Foredrag, som Professoren i den russiske Rets Encyclopædie holdt over denne Videnskab. Derpaa behagede det Hs. Majestæt at lade sig forelægge Arbejderne af Lovcommissions forskellige Expeditioner, hvilke havde den Lykke at værdiges allerhøieste Tilfredshed.

Ved den nyligen aabnede juridiske Lærestalt ere endnu først fire ordentlige Professorer ansatte, nemlig: Dherr. Lodi i Naturretten og Moralen; Rukulnik i den romerske Ret; Tersch i den russiske Historie og Encyclopædie, og Turgeneff for et eclectic Cursus, hvis Dje med fornemmelig skal være at foredrage Eleverne en pragmatisk Oversigt over Lovcommissionens udfastede Arbejder. Man venter hvert Øjeblik paa en Professor for Retsmiddellæren og de praktiske Øvelser.

Enhver Student faaer, foruden fri Bolig, 300 Rubler i Gage og Rang i 10de Klasse; efter 3 Aar bliver han med Gageforhøielse opflyttet i den følgende Rang, og fordeelt i Jusitsdistricterne eller Ministerial-Collegierne.

Alle Forelæsninger holdes i det russiske Sprog. Planen og Diemedet for dette Institut bliver med det første i et Program Publicum udførligere meddeelt af dets Director, Referendarius, Statsraad og Ridder von Rosenkampff.

Lovcommissionens Arbejder gaae forresten fremad med stærke Skridt. Om nogen Tid turde vel en Deel af det første Udkast til General-Loven med Directoriets Discussions-Conference udkomme i Trykken, for paa denne Maade derom at indhente Formeeninger, saavel fra Provindserne, i Henseende til de Undtagelser, som nødvendigviis paa Grund af locale Omstændigheder bør finde Sted, som overhovedet fra Lovcommissionens Correspondenter og det juridiske Publicum.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Novb. 1806. Int. Bl. No. 54).

Charkow.

Den 29 Januar 1805 blev det nye Universitet her aabnet med stor Høitidelighed, i Overværelse af dets Curator, Senatoren, Greve Severin Potocki, som i denne Anledning holdt en latinsk Tale.

(Af Hall. Allg. Lit. Zeit. Oct. 1805. Intell. Bl. No. 55).

Vort Universitet er nu i fuld Virksomhed, omend, skønt det endnu til sin fuldkomne Organisation mangler det medicinsk-chirurgiske Facultet, thi det er efter dets første Plan inddeelt i følgende 5 Faculteter: 1) det philosophisk-historiske; 2) det philosophisk-moraliske; 3) det fysisk-mathematisk; 4) det medicinsk-chirurgiske, 5) det juridisk-politisk.

Efter den offentlig bekendtgjorte Fortegnelse over Forelæsninger ved dette Universitet fra 1 Sept. 1804 til 1 Sept. 1805 holde for nærværende Tid 9 Professorer og 10 Adjunct-Professorer Forelæsninger i det latinske, russiske, franske og tyske Sprog.

(Af Hall. Allg. Lit. Zeit. Intell. Bl. No. 72. Febr. 1806).

M o s k a u.

Det herbærende Universitets Personale i Aaret 1804 var følgende:

Director over Universitetet og dets District, Michael Nikititsch Murawiew, Geheime-raad, Senator og Ridder; Rector, Etatsraad og Ridder Eschboratew, Professor i Historien.

Universitets-Conseilet: Rectoren; tre Decani for det medicinske, juridiske og philosophiske Facultet; en Syndicus; en Secretær og en Kasserer.

Professores ordinarii: i det juridiske Facultet 2; i det medicinske 3; i det philosophiske 3; tilsammen 13, Professores extraordinarii 7.

(Af Hall. Allg. Litt. Zeit. Intell. No. 55. Febr. 1805).

For Universitetet i Wilna og Gymnasierne i dets District er bleven anordnet en ny Uniform.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Septbr. 1806. Intell. Bl. No. 41.

II. Dagens Tone i Pædagogiken.

(Af Journaler og offentlige Blade).

I. Sydskland.

(I Anledning af de nye systematiske Bærker over Opdragelsen af Herbart, Schwarz, Politz ic.)

„En Slægt, som ikke føler sig lykkelig, nærer og underholder den indre Deeltagelse for en vordende kraftig, mere sindig, og i det mindste paa indvortes Skatte rigere Generation. Pædagogiken har først i de senere Tider vovet at forsøge paa at skaffe sig en Plads blandt Videnskaberne. Man kan derfor ikke undre sig over, at den optager

mangen en' Sats af et fremmed Gebeet, og derved taber sin Selvstændighed, saa at den savner den Modenhed, Bestemthed og Eenhed, som man er berettiget at fordrø af en Videnskab. Den fremvorte uden saadanne Grændser, har samlet længe, bevaret meget, men ordnet lidet, begrændset lidet, og endnu mindre bestemt noget fra mange Sider. Almindelige Principer laaner den i det høieste af beslægtede Videnskaber, ofte maaskee for ikke at støde an mod Moden. Og saa den var tidligen et Aggregat af enkelte Jagttagelser og Erfaringer, som i det høieste Psychologen forstod at ordne sig. Som dannet af sig selv, har hidindtil ingen Pædagogik viist sig, og endnu mindre noget Sted som practisk. Thi just den fordrer en lang Venten og Grandfning, for at den enten ikke skal trætte, eller forvolde, at man glemmer Theorien for Praxis. Sin naturlige Raadgiver ahnede den i Psychologien: det var godt nok. Kun Skade, at den mere holdt sig til den logiske end til den practiske Deel af den, søgte og fandt mere i Klassificationen af Siæleevnerne end i Analysen af Siælsphænomenerne. Derfor fik vi næsten ligesaa mange enkelte, om ikke Opdragelsesmaader, saa dog Opdragelsesmidler, som Psychologerne havde udstuderet Siæleevner. Dette kunde ligesaaalidet gavne Pædagogikens videnskabelige Behandling, som understøtte den practiske Opdragelse. Imidlertid

gjorde det Nødvendigheden af en systematisk Behandling mere følelig, og Ideen om Opdragelseskonsten maatte vinde og vække tænkende Mænd."

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Nov. 1806. Stuck 148).

En Tale de Gymnasiis frivolo seculi ingenio neutiquam accommodandis, holdet i Anledning af Directoriets Tiltrædelse over Gymnasiet i Weimar, ivrer Forfatteren, Mag. Christ. Ludv. Lenz imod Tidens Fribolitet, hvorved han forstaaer: Tilintetgjørelsen af den gamle Skoledisciplin; Indførelse af Modelecturen af nye Digte og Romaner; Afkaffelsen af at øve sig i at tale og skrive Latin, unge Menneskers Forsørelse til at besøge offentlige og flerte Selskaber, Tilfidesættelse af grundig Skoleundervisning.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Nov. 1806. Intell. Bl. No. 54).

Et Skrift, under Titel: Ueber die Erziehung durch Realien, Lübeck 1806, fremstiller Forfatteren J. C. J. v. Melle, Svingrun-

den e for den Opdragelses-Maxime, at meddele den høistmulige Dannelse ved nyttige Sagkundskaber af det borgerlige Liv, og udvikler med paafaldende Klarhed de skadelige Følger af dette eensidige System. Især finder han, foruden den Overfladelighed og den Polyhistorie, som er forbunden med saadan en Dannelse, endnu den Fare siensynlig, der opstaaer af den Reede til Arbeide, som hiin Methode begunstiger, og som er den største Hindring for en kraftig og alvorlig Virksomhed.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Aug. 1806. St. 104).

I Bemerkungen über Erziehungsanstalten und häusliche Erziehung in Deutschland (Lemg. 1806), bestrider Forfatteren, Carl Frid. Wilhelm Kast, det saa meget anbefalede Spøg- og Legeværsen i Opdragelsen, de indførte Rettelses og Sandfælgheids Metoder og den altlærende Overfladelighed; men erklærer Landskræfternes Opvækkelse og Dvælse og deres Anstrængelse for Underviisningens Hovedsag i videnskabelig Dannelse. I saa Henseende venter Forfatteren med Rette ikke saa meget af Opdragelsesanstalterne, som der kunde ventes af de offentlige Skoler i Forbindelse med hushellig Op-

dragelse. Hvad han siger derom, fortæner at tages til Eftertanke af de Forældre, som ville foretage det betænkelige, almindeligvis saa lidet betænkte, Skridt, at sende deres Børn fra sig, og overgive dem til et saakaldet Opdragelses- eller Pensions-Institut. Recensenten er heri eenig med Forfatteren, men billiger ham ikke, naar han i Slutningen af sit Skrift fører Ordet for Højskolerne. Det fælles Arbejde med mange andre Drenge og Underviisningens methodiske Fremskridt i de offentlige Skoler, maa, naar ellers ingen Hindringer ere forhaanden, have en vis Kraft i Villien og Sikkerhed i Kundskab til Følge, hvorefter den af en Højskolelærer dannede Dreng for det meste er uden Liv og Grundighed. Derfor raader Recensenten Forældre, at foretrække de offentlige Skoler for Privatinformation, naar kun hine ere anlagte i deres Opholdssted, og Opsynet med Børnenes sædelige Forhold ikke forsømmes i dem. Forfatteren synes ogsaa selv at føle Manglerne i den afsondrede Opdragelse, ved at give det Raad, at flere Højskolelærere skulle foreene sig, for saantligen at undervise deres Elever.

(Af Hall. Allg. Lit. Zeit. Decbr. 1806. St. 308).

2. Franfrig.

„For omtrent et Aar siden, har Allg. Zeit. (af 30 Marts 1806) ved mærkværdige Allegater betegnet den pietistiske, al Videnskab og sund Fornuft fiendiske, Aand i Mercure de France; det er Umagen værdt aarligen eengang igjen at bringe dette Tids-Tegn paa Bane (uden just dermed at ville indrømme Mercuren nogen besynderlig Vigtighed). For et Aar siden indtog De Herr. de Chateaubriant og de Bonald den første Plads i Rækken af Medarbejderne; hiin er sidenester afreist til Grækerland, og Hr. v. Bonald gjør sig allerede noget kostbar; han synes ogsaa for det første at have indstillet sine Korstoge for Bigotteriet. Derfor er der i H. Guairards Person optraadt en drabelig Stridsmand, som i de 9 første Hæfter for dette Aar næsten udelukkende fører Ordet. Ved første Biefast maa det være paafaldende, at see denne lærde Mand i meget udførlige kritiske Artikler at behandle videnskabelige og litterære Værker i ethvert Fag, uden Forskjel; men gjør man sig den Umage, at betragte hans Arbeide noget nøiere, saa forsvinder al Forundring; en Bogs Indhold er som oftest det sidste, som Hr. Guairard bekymrer sig om, eller det bryder ham i det Hele intet; Forfatterens religiøse og politiske Meeninger have alene Vigtighed for ham; eller

hvor en saadan personlig Interesse ei syffelsætter ham,
 der har han sædvanligen at bestille med at bekæmpe den
 V i d e n s k a b s V æ r d , som den anmeldte Bog slaaer
 ind i. Saaledes bliver Haüy's Lærebog i Physis-
 ken vel i Almindelighed roest, efter som Forfat-
 teren er en from og religiøs Mand; men der ankes
 over, at den indeholder alt for meget Videnskabe-
 ligt, og mere end unge Mennesker kunne lære i eet
 Aar. Det er nemlig nødvendigt, at i Studiepla-
 nen Phisiken igjen indskrænkes til eet Aar;
 siden Naturlære, Chemie og Mathematik have be-
 gundt at udgjøre Hovedbestanddelene i Undervisnin-
 gen, hersker der almindelig Uvidenhed; man maa
 komme tilbage til Sprogene og Litteraturen; Vi-
 denskab kunne de fleste Mennesker undvære, o. s. v.
 I en Anmeldelse af Suzanne's Veiledning til Ma-
 thematikens Studium, bliver ikke meget mindre
 end Revolutionens hele Brøde tilregnet denne Vi-
 denskab; man høre kun: „Ikke stedse vare de ma-
 thematiske Videnskaber souveræne Herskere i Ung-
 dommens Opdragelse. Der gaves en Tid, hvor
 Manden af Verden, og den, som ei var lærd i
 strængeste Forstand, knap kiendte den af Navn.
 Logiken og en lille Smule af Phisiken, det var
 alt det Videnskabelige, som man meddeelte Ung-
 dommen. Henimod Midten af det forløbne Aar-
 hundrede skede paa engang en Revolution i Under-
 visningsvæsenet, hvis Følger man siden efter smer-

telig nok har sporet. En Monark, som snart næsten i tusend Aar rolig holdt Scepteret, blev nu styrtet fra Tronen; det latinske Sprog blev bandlyst fra Skolerne, dets Love spottede man; Grammatikerne, Rudimenterne, *Selectæ*, alle disse Tronens Smykker og Støtter faldt med den; og Mathematik, Chemie, Naturhistorie, Botanik o. s. v. dannede et Slags *Convent*, som indtog Monarkens Plads. Uorden og Anarkie vare denne Omvæltnings Følger. Endelig seirede Mathematiken over sine Rivaler, og siden den Tid behærsker den Ungdommen." Længere hen hedder det: „Mathematiken er ganske vist i Astronomens, Mechanikers og Ingeniurens Haand et kostbart Værktøj, hvormed store Ting kunne udrettes; men hvad nytter den Advocaten, Lægen, Cædelæreren, Metafysikeren, og alle dem, som afgive sig med Videnskaber, der ei ere Producter af den menneskelige Aand (*que l'esprit humain n'a point faites*), med disse ophøiede Videnskaber, hvis Grundsætninger findes nedlagte i vore Hjerter, og hvis Evidens er ulige større end Maalekonstens; hvad kan den andet være for alle disse, end et skadeligt Værktøj? Vee dem, om de vove at gjøre Brug deraf, og vee os, om vi da skulde laane dem Dre!" Efter en saadan Bedømmelse af Mathematiken, som optager hele 6 Eider, falder det endelig H. Guairard ind, at han endnu intet har sagt om

Bogen selv, som han lovede at anmeldte, og nu kommer i Grunden det Bedste tilsidst: „Hvad jeg endnu har at sige, er, at det, istedet for at skrive en Bog om den bedste Maade at lære Mathematiken paa, havde været langt bedre, at skrive en saadan om det beste Mid-
del til at helbrede de fleste Fædre fra den Modes-
grille, at lade deres Børn lære Mathematik.“ Li-
gesom Hr. Guairard kun i Latinens Tilbage-
komst seer Redning for Ungdommens Opdragelse,
saaledes er Skiærilden det høieste, som han
veed at anbefale de Børn. I en Voyage en Sa-
voie findes nogle løse Bemærkninger over de mange
Offre, som den Reisende i Castelnauary saae
bringes til Siælenes Beste i Skiærilden; dette
tager Mercuren særdeles ilde op, og erindrer deri-
mod, at Læren om Purgatorium usfridigen er en
af de meest beundringsværdige i Religionen, da
den udstrækker Hjælpsonhedens rørende Forhold
videre frem over Livet, selv til de Døde. Værd
at lægge Mærke til er endnu det bittere Had, som
yttrer sig i hæftige Udtalelser mod de saakaldte Op-
klareres og Philosophers nyeste og fortsatte
Bestræbelser. Her træder Hr. de Bonald igjen
frem i egen Person, og det er virkelig mageløst,
hvorledes han lader de liberale Ideer tilintet-
gøres ved Feldttogene af 1805 og 1806. Efter
en meget udtværet Kritik over Sørgespillet: la

mort de Henri IV; sammentrænger han sin Dadel over det i følgende karakteristiske Udraab: „At advare et Folk, som først nylig er udrevet af Atheismen, for Fanatisme, er ikke stort bedre, end at aarelade en, som ligger syg af Udmattelse, af Frygt for, at han maatte faae et Slagflod.“ Strax efter vedblivee han: „Man kan nu bedømme det 18 Aarhundredes Skribenters veltalende Declarationer og fordringsfulde Paastande om visse Nationers Kraft og om andres Svaghed efter deres sande Værd. Man kan nu i store Erfaringer see, om de religiøse og de af den moderne Politik fulgte christelige Institutioner faa meget svække Modstandskraften, denne Nationernes første politiske Dyd; om paa den anden Side de philosophiske Institutioner, Handelen, Konsterne, Theatret, Academierne, Manufacturerne, de liberale Idéer, endog Takten, ere tienlige til at forhøie samme. Synes ikke virkelig, Systemerne til Trods, Norden med sine Meninger og Febre at have vist ulige mindre Energie, end Cyden? og have ikke sinaa Landstæber, saasom visse Cantoner i Schweiz, hvor der kan ere Hyrder og Capuzinere, bedre forsvaret deres Uafhængighed, eller hvad de anfaae for samme? og var deres Nederlag ikke ærefuldere, end hint det store preussiske Monarkies med dets Soldater og Philosopher? Naar man skal troe paa Meningerens Indflydelse

paa Staternes politiske Styrke, saa staae Kjendsgjerningerne i nogen Modsigelse med Systemerne; og enten skulde i forrige Aar Nordens Meninger i Institutet ikke have gaaet af med Seieren, eller Nordens Politik skulde ikke i Aar have ligget under ved Jena." Naar Hr. de Bonald herved giver Nationalinstitutet sin Ubillie tilkiende; saa gaaer til Slutningen Hr. Gnaïrard, med Tilfidesættelse af al Moderation, løb paa Atheneet (fordum Lyceet) i Paris: "un lieu, où l'incrédulité proclame tous les jours ses sophismes, le mauvais gout ses arrêts burlesques, et la philosophie toutes ses absurdités, ou dans une salle. qu'on a décorée de tous les attributs des sciences et des arts, on affecte de soutenir avec une audace, qu'on appelle de la franchise, toutes ces opinions, qui replongent, comme nous l'avons déjà vu, les peuples dans la barbarie; un lieu, où on se ressemble sous le prétexte d'honorer les grands hommes de notre littérature, et où l'on calomnie en effet les institutions, qui les formèrent, et les lois, sous la protection desquelles ils se sont élevés; ou l'on attaque tous leurs principes, en ne parlant jamais que de soutenir la vérité; et où les precautions sont si bien prises, pour empêcher toute vérité d'approcher, que les applaudissemens n'y sont jamais plus nombreux, que dans ces mo-

mens, où les paradoxes du professeur insultent avec la plus grande évidence à la vérité elle-même, à la croyance de tous les siècles et à l'expérience de toutes les nations."

(Af Allg. Zeit. April 1807. No. 94).

Trykfeil:

I første Aargangs sidste Qvartal S. 264. Tab. Lit. B. næstsidste Lin. M. N. Harboe Naturhistorie, meget godt, læs: godt.

M. F. B. Schiern phil. Histor. udm. godt, læs: meget godt; Physik meget godt, læs: udm. godt.

S. 342. 2. Lin. f. n. catholffe, læs: acatholffe.

Ved at overlevere Publicum nærværende første Hæfte af Universitets- og Skole-Annalernes anden Aargang, kan Udgiveren ikke tilbageholde at yttre, hvor behagelig den Erfaring har været ham, at i samtlige Stifter i Danmark og Norge, med Undtagelse af Bergens Stift, disse Annaler have fundet en Opmærksomhed, der giver et fordeelagtigt Begreb om det dansk-norske Folks oplyste Interesse for sand Nationalforædling, og aabner for samme den gladeste Fremtid. Jeg forbinder hermed min ærbødige og tjenstligste Taksigelse til vedkommende verdslige og geistlige Øvrigheder for den gunstige Velvillighed, hvormed de have befordret Planernes Circulation i deres respective Districter. At hiin Opmærksomhed vil blive mig en Opmuntring til ingen Glid at spare for at gjøre disse Annaler saa hensigtsmæssige og interessante som muligt, og det stedse i en voxende Grad, behøver jeg ikke at tilføie, ligesom jeg haaber, at mine Beskræbelsers i denne Henseende allerede af de hidtil udkomne Hæfter ville have været fiendelige, uagtet det Nysbegyndte i det lærde Skolevæsens Reform har indskrænket mig til et langt mindre Forraad af Materialier, end jeg herefter vil see mig forsynet med, i Forhold, som Reformen fuldbyrdes og videre udstrækkes. Deraf maa det da og forklares, hvorfor de om de lærde Skoler hidtil meddeelte Efterretninger have været mindre fuldstændige, end

Planen lover, og det samme tiene til Undskyldning for, at endnu nogen Tid vil gaae hen, førend i denne Henseende alle Fordringer kunne tilfreds-
stilles.

Den lovede Subscribent-Liste skal følge med næste Hæfte. At Planernes Circulation ei alle-
vegne var fuldendt, hvilket endnu paa nogle Ste-
der er Tilfældet, er Marsag i denne Udsættelse. —
J øvrigt gientager jeg min forhen giorte Anmel-
delse, at jeg med Taknemmelighed vil modtage de
med Annalernes Hensigt overeensstemmende Bi-
drag, der maatte mig til Indrykkelse meddeles,
for saavidt de intet Polemist indeholde. Dog være
det mig tilladt, i Henseende Taler at bemærke,
at jeg, for ikke at optage Pladsen for andre mere
nødvendige Materialier, ingen saadanne indryk
in extenso, men kun udtogsviis ved Angivelsen af
de offentlige Høitideligheder, i Anledning af hvilke
de holdtes, og det vil da være mig kjærst, om de
Herrer Forfattere selv vilde gjøre saadanne Udtog,
og derefter tilstille mig samme.

Paa min Forlæggers Begne tilføier jeg endnu
den Begiæring, at de Herr. Commissionærer i
Provindserne behageligen ville, saa meget muligt,
sørge for, at Subscribenterne ikke vente alt for
længe efter deres Exemplarer; ligesom de Herr.
Subscribenter selv, der endnu ingen skulde have
faaet, anmodes om at tilkiendegive Forlæggeren
saadant, for at den indtrufne Uorden kan afhjel-
pes og for Fremtiden forebygges.

Udgiveren.
